

Een nieuw begin in Nederland

Op 27 juni 1967 in de ochtenduren landde een vliegtuig van wat we nu kennen als Czech Airlines op Schiphol. Uit het vliegtuig stapten vele passagiers, onder wie ook twee jonge mensen, Petr en Dana. Het vers getrouwde paar ging een nieuwe toekomst tegemoet.

Het einddoel was Ashdod, Israël. Nederland zou een tussenstation worden voor paar dagen. Dit in verband met het regelen van de benodigde documenten op de Israëlische ambassade. Dat het verblijf hun hele leven zou veranderen kon toen niemand voorspellen.

Alles was, althans naar hun mening, goed geregeld. Een verblijf van een paar dagen bij hun gezamenlijke kennis Jaap Looy, met wie ze kennis hadden gemaakt tijdens hun vakantie in het toenmalige Joegoslavië. Daarna een afspraak bij Sochnut, het immigratiebureau van de staat Israël, dat hun reis naar Ashdod zou regelen. En aldaar dan het zoeken naar een woning, het inrichten ervan en vervolgens beginnen op het architectenbureau van de heer Klepetar, dat Petr in februari plotseling had moeten verlaten. Maar zoals gezegd, het maximaal veertiendaagse, tijdelijke verblijf in het land van de windmolens, zou uiteindelijk decennia duren.

De ontmoeting met Jaap Looy stond gepand om 17.00 uur. Hij zou hen opwachten in de vertrekhal van het Centraal Station in Rotterdam. Het pasgetrouwde stel had dus een halve dag om Amsterdam te verkennen. In tegenstelling tot wat ze in het verleden op het vliegveld van Praag hadden ervaren, was op Schiphol de afwikkeling van de formaliteiten bij de douane en de politie binnen een paar minuten geregeld. Binnen enkele minuten arriveerde de trein vanaf Schiphol op Amsterdam Centraal.

Koffers in de kluis en dan lopend richting de Dam. Ze wandelden over een zonovergoten Damrak langs de talloze kleine winkeltjes en restaurants. Vooral de mengelmoe van verschillende huidskleuren en kledingstijlen was iets wat voor deze toeristen, afkomstig uit een communistisch land, volstrekt onbegrijpelijk was. De enige vreemdelingen die ze daar hadden gezien waren de mensen uit Noord-Korea en uit Mongolië. Zwarte mensen kenden ze slechts van het bioscoopdoek.

Lopend richting de Dam passeerden Petr en Dana diverse restaurants. Het bekende Pavlov-effect trad in werking, maar een blik op de bij de ingangen geplaatste menukaarten temperde hun appetijt

onmiddellijk. De prijzen waren, althans in hun ogen, vergelijkbaar met de meest exclusieve restaurants in Praag. Uiteindelijk won de Chinees. Hoewel de menukaart in diverse talen was geschreven, hadden ze geen enkel idee wat zich kon verschuilen achter namen als 'bami pangang' of 'nasi goreng'. Zoals altijd hielp gebarentaal en *"I would like to have the same as the gentleman over there."*

Wat de twee uiteindelijk hebben gegeten weten ze tot op heden niet, maar het was smakelijk en vooral niet te duur. Voldaan en voorzien van een biertje – geserveerd in ongekend kleine glaasjes van twee deciliter – gingen ze de stad verkennen. Ze waren betoverd door de diversiteit van de bebouwing, de smalle steegjes van maximaal twee meter breed en de grachten met daaraan de uit het lood hangende stenen huizen, die eruitzagen alsof ze er binnenkort in zouden vallen. Ze vielen echter niet en staan tot op heden nog netjes op hun plaats. Ongelofelijke massa's van fietsende mensen, de langzaam rijdende auto's tussen de meute van de fietsers en de wandelaars door, dat alles maakte op hen een onvergetelijke indruk. Tientallen terrassen nodigden hen uit om een biertje te drinken, maar een blik op de prijzen verried dat het een enorme aderlating van hun bescheiden hoeveelheid geld zou betekenen. De oplettende lezer denkt: hoe is het mogelijk dat een afgestudeerde architect met zijn hoogopgeleide vrouw een probleem zouden hebben met het kopen van een biertje?

De verklaring is simpel. Toeristen die een communistisch land mochten verlaten konden dat slechts doen op uitnodiging. In die uitnodiging stond dat de gastheer zou zorgdragen voor alle kosten verbonden aan hun verblijf. Per persoon mocht men slechts een bedrag gelijk aan 10 dollar meenemen, meer was simpelweg niet te krijgen. Men kon op de zwarte markt wel valuta's kopen, maar betrappt worden betekende nooit meer een uitreisvisum. Het enige bezit van Petr en Dana was dus slechts 20 dollar, reeds verminderd door de betaling in het Chinese restaurant. De nog aan te schaffen treinkaartjes van Amsterdam naar Rotterdam zouden resulteren in nog een abrupte daling van hun totale vermogen. Dus geen terras en geen biertjes meer. Wandelen door de stad was het enig mogelijke alternatief.

Moe en vol van alle indrukken keerden ze uiteindelijk terug op het station. Het kopen van de kaartjes verliep zonder problemen, evenals het ophalen van de koffers en het instappen in de juiste trein. Ze zochten een plaats aan het raam om te kunnen genieten van het landschap. Een tijdje keken ze met belangstelling naar de monotone

weides, waar slechts de grazende koeien en af en toe een windmolen voor enige afwisseling zorgden.

Na een poosje richtten ze hun blikken in plaats van uit het raam op de toekomst die voor hen lag. Wat stond ze te wachten in Rotterdam? Hoe zou Jaap Looy reageren als ze hem zouden vertellen dat dit geen vakantieverblijf was, maar een tussenstation op weg naar Israël? Plots werden hun mijmeringen onderbroken door een schelle omroepstem: "Station Rotterdam Centraal."

Waar de meeste hun bekende stations één in- en een uitgang kenden, was (en is) dat in Rotterdam niet het geval. De ondergrondse passage tussen de twee uitgangen vormt tevens een doorgang tussen twee uiterst verschillende wijken. Zoals weleens vaker gebeurt kozen Petr en Dana de verkeerde uitgang. Aan de kant van het Proveniersplein wachtte niemand hen op. Ze voelden teleurstelling en een gevoel van onzekerheid opkomen. Stel je voor dat hij niet zou komen... Met een paar dollar op zak in een vreemd land, zonder contacten, wat dan?

Omdat ze nerveus met elkaar stonden te praten, trok het stel de aandacht van een naast hen staande man: "Kan ik u misschien helpen?", vroeg hij. Toen hij zag dat ze hem niet verstonden herhaalde hij zijn vraag in het Engels. Petr legde hem uit dat iemand ze op zou wachten in de vertrekhal. De man vermoedde wat er mis was gegaan en wees hen de weg naar de andere uitgang.

Beide reizigers pakten opgelucht hun bagage en liepen naar het Stationsplein. Overnachten bij het Legers des Heils zou niet meer hoeven. De grote ruimte voor het station trok de aandacht van Petr en Dana. Waar vandaag de dag wolkenkrabbers boven de stad uittoeren, stond toen er op het Groothandelsgebouw na helemaal niets. Slechts een paar houten barakken en in de verte een hotelgebouw. In 1967 was de Weena nog een lege ruimte.

In de stationshal was het ontzettend druk. Toch was het onmogelijk de bijna twee meter lange Jaap Looy over het hoofd te zien. Petr en Dana jaren hadden hem twee jaar eerder op een vakantie in Joegoslavië ontmoet. Aan deze kennismaking ging een minder aange-name gebeurtenis vooraf, die gelukkig ook een goed einde kende.

Een reis naar Split was voor Tsjechen toentertijd niet eenvoudig. In de ogen van het communistische regime was Joegoslavië een bijna kapitalistisch land. Hoewel Tito's land socialistisch was, hadden de mensen daar onbeperkte mogelijkheden om naar alle Europese lan-